СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. No. 107. Jersey City, N. J., Tuesday, May 8, 1934. VOL. XLII. Ч. 107. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 8 травня, 1934. THREE CENTS.

УРЯД ПОРУШУЄ СПРАВУ ДЕРЖАВНИХ ДОВГІВ

ВАШИНГТОН.—Генеральний прокуратор (себто міністер судівництва) Комингз видав правну опінію про відповідальність держав за довги супроти Америки. Комингз каже, що Фінляндії, Англії, Чехословакії, Італії, Латвії й Литви не треба вважати за держави, котрі занедбують свої виплати.

Рівночасно Комингз висказує погляд, що з довгами залягає совітський уряд. Генеральний прокуратор каже, що совітський уряд не має ніякого правного прикладу на свою відмову платити довги уряду Керенського.

Правна опінія Коминга має важне практичне значіння, бо коли американський уряд признає російський уряд за довжника, то в Америці не буде вільно продавати бондів совітського уряду.

Зараз на другий день після появи опінії Комингза большевицький амбасадор Трояновський виступив у своїм інтерву з газетярами з заявою, що, мовляв, російський большевицький уряд не відповідає за довги уряду Керенського, бо большевицький уряд ніколи не зобовязувався ці довги платити.

Довги уряду Керенського супроти Америки виносять коло 250 міліонів долярів.

КОНҐРЕС ПОСТАНОВЛЯЄ БАРОТЬБУ ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

ВАШИНГТОН. — Конгресова палата послів ухвалила в пятницю поспішно 10 законів, вимірених проти злочинних банд.

Підчас дебат часто згадувано бандита Дилинджера. Один проєкт закона, видно, вимірений просто проти нього; проєкт каже урядови заплатити 25,000 долярів нагороди тому, хто пійме „публичного ворога живим або мертвим".

УРЯД ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ПРИНЯТИ ІНСУЛА.

НЮ ЙОРК. — Американський уряд вислав уже корабель прибережної сторожі на переняття Самуеля Інсула з корабля „Ексилон", котрий приїхав до цього порту.

На стрічу колишнього міліярдера, котрий нині має відповідати перед судом за свої фінансові операції, виїхав теж його син. Інсул, котрий півтора року втікав перед арештом, заповів газетярам, що він не скаже їм ні слова.

АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ ПОСТАНОВЛЯЮТЬ ВЕРТАТИСЬ ДО РОБОТИ.

СТ. ЛУІС. — Страйкуючі робітники місцевих фабрик підприємств Шевролет та Фишер Боді постановили приняти умови праці, на котрі погодилася їх юнія, та вертатись до роботи.

Рівночасно постановили вертатись до робити робітники автомобільних фабрик у Канзас Сіти.

КІНЕЦЬ СТРАЙКУ ШКІРЯНОГО ПРОМИСЛУ.

ПІБОДІ (Месечусетс). — Страйкуючі робітники 26 місцевих і околичних фабрик шкіряних виробів постановили вертатись до роботи, принявши умови праці, вироблені окружною робітничою радою.

Ці умови заводять просто „закриту шапу", себто не пускають до роботи робітників, котрі не належать до юнії. Угода покінчує страйк яких 6,000 робітників.

"Y. W. C. A." ПРОТИ ФАШИЗМУ Й КОМУНІЗМУ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Конвенція відомої організації „Молодих Християнських Жінок" заявилася в резолюції проти фашизму, комунізму й націзму як проти дешевих, але нездійснимих обіцянок кращого життя в світі.

Резолюція осуджує ці три напрямки як звернені проти основ модерного християнства, а рівночасно проти основ науки.

ПЕРЕПЛАЧУЄ ЖИТТЯМ СВОЄ ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ НАУКИ.

КЕНОН СІТИ (Колорадо). — Д-р Корпер, лікар місцевого жидівського шпиталю, заявив недавно, що він придумав і випробував на звірятах сировицю проти сухіт та що він хоче випробувати її на людях.

За згодою стейтового уряду він націпив цю сировицю вязням у стейтовій тюрмі, котрих уряд за таку ризиковну спробу обіцяв по скінченню проби пустити на волю.

53-літній Майк Шмидт, котрий згодився, щоб його защіпити тою сировицею, мабуть не сподівався фатальних наслідків від цього щеплення. Та доля рішила інакше: він нині помирає на сухоти, котрих набрався якраз через щеплення. Другий вязень, котрий на те згодився, 62-літній Карл Эриксон, уже дістав одно защіплення сухотничої сировиці, але сухіт від цього не набрався.

ДРУГИЙ КОНЦЕРТ „ПРИЯТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ".

Цеї середи, 9. травня, в годині 8:30 ввечір, відбудеться в Studio Club of New York City, 210 E. 77th Street, другий вечір концерт „Приятелів Української Музики" з такою програмою: 1. Струнний квартет, В. Костенко; 2. Промова панни Марії А. Боднар; 3. Минають дні і Стрілецька колискова пісня, П. Печеніга (Углицький); 4. Струнний квартет, суїта для дітей, О. Бернот, в обробці проф. Р. Придаткевича: а) Семениста курочка, б) Сонечко, в) Чарівна сопілка, г) Танок, г) Веснянка, д) Козлик і рак (усі ці шість творів основані на народніх дитячих піснях і написані на фортепян); 5. Струнний квартет, дві коломийки, П. Печеніга. А. Вінкінський, тенор; Авґуста Картон Розен, піяністка; Роман Придаткевич, перша скрипка; В. Іді, друга скрипка; Ґ. Кунц, віоля; Марджорі Кенеді, челістка.

НЕБУВАЛЕ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНУ.

Нюйорська поліція дістала в свої великій почті незвичайний лист. Було це безіменне донесення якоїсь людини, що на одному „бос" два кишенькові злодії обікрали пасажира. До листа була долучена груба картка, в яку оправлять музичні твори. На ній був рисунок двох осіб, який міг вийти зпід вправленої руки. Як писав анонімний автор, рисунки представляли злодіїв. Майже зараз по одержанню цього листа поліція дістала жалобу від одного земельного купця, що його обікрадено на „босі". Він подав час і місце, і ці дані годилися з анонімним листом. З рисунків поліційні детективи легко розпізнали двох відомих кишенькових злодіїв. Їх арештовано.

ГОЛОД НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Голодні Гуцули масами мандрують село від села й просять у селян хоч ложку пісної страви, якої не бачили деякі по кілька тижнів. По селах Гвіздеччини так багато проходить голодних що дня, що місцеві селяни не мають спромоги всім помогти й з прикрістю мусять відмовляти.

УТРУЇЛИСЯ ДЕНАТУРАТОМ.

В селі Росошка, коло Рахова (Підкарпаття), Анна Гринчакова і її матір Анна Андрусевич напилися розведеного водою денатурату й обидві померли в страшних болях. До чого то доводить селянський нерозум і безсовісність гандлярів денатуратом.

СОВІТСЬКІ КРІЛИКИ.

Совітський крілик мав бути спасенням „соціялізму в одним краю". Скільки то гимнів не виписали совітські поети крілликам! Скільки ударних кампаній та мітінґів не відбулося за совітського крілика!

А висліди?

„Вечер. Москва" пише про долю великого крілкарського господарства дежнєнківського коопгоспу біля Москви. Совітські специ числили: „кожна самочка-крілик дасть за три рази коло півтора тузина молодих крілят". Разом 36,000. Найменше 40—50 тон мяса, і шкіри, і шерсти". Зискове підприємство. Одначе рахунки не здійснювалися. „Скінчився рік, зробили білянс, мяса було — нуля, а страти рівналися квоті 244,000 рублів".

СМЕРТЬ ЖІНКИ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА У. Н. СОЮЗА, ДМИТРА КАПІТУЛИ.

В Мекаду, Пенсилвенія, померла в неділю рано пані Юлія Капітула, дружина Дмитра Капітули, головного контрольора У. Н. Союза, членкиня 7-го відділу У. Н. Союза. Покійна родилася на Закарпаттю в 1867 р. Вступила до У. Н. Союза в 1904. році. Займалася живо Союзовими й народніми справами. Похорон відбудеться в середу рано. Земля їй пером.

ВЕЛИКОДНІ ТОРЖЕСТВА В УЖГОРОДСЬКІМ КАТЕДРАЛЬНІМ ХРАМІ.

Як кожного року, так і цього Великодня богослуження в катедральнім ужгородськім храмі відбулися дуже величаво. До цеї величавости причиняється участь мукачівського владики Олександра та гр.-кат. хору богословської семинарії під умілим проводом диригента о. Сильвая. Найбільшим торжеством була Воскресна Служба Божа, переношувана кошицькою радіостанцією по цілім світі, а також читання воскресного евангелія 12-ма мовами. На жаль, мусимо замітити, що катедральна парохія не хоче сповнити просьби соток своїх вірних, читати при цій нагоді евангеліє і народньою українською мовою, хоч читали зовсім непотрібно мовами: англійською, французькою, італійською, німецькою, бо вірних таких національностей в Ужгороді нема. Читання евангелія народньою мовою має у нас вікову традицію, почнаючи від 11. століття, і наша мова, яка евангельська, має старші традиції, ніж мова румунська або й мадярська, котрими не поминули святочно проголосити: На початку було Слово і Слово було в Бога... Надіємося, що в будучім році парохія піде за словами Ісуса, зверненими до апостолів: Ідіть і научайте всі народи.

ОТРУЇЛА ЛІКАРЕВУ ЖІНКУ ТА СЛУГУ, ЩОБИ Її КОХАНЕЦЬ ОДЕРЖАВ СЛУЖБУ.

21-літня Розалія Капінова, занята в лікаря д-ра Вартоломея Ліннера в Береговi (Закарпаття), де був занятий як слуга Степан Баняй, старалася кілька разів, щоби її коханець дістав службу.

Коли ж це їй не вдалося, придумала страшний злочин: насипала отрую до страви, призначеної для слуги. Та лікарева жінка насамперед сама покушала страву, а потім подала Баняєвій. Обоє захоріли й мусіли їх відвезти до шпиталю. Жандармерія ствердила, що це була робота Капінової. Вона признався, що хотіла отруїти слугу, щоби її коханець дістав службу в лікаря. Заперечила, начеб хотіла втруїти й лікареву жінку.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ЛЕМКІВ.

В Новому Санчі появилося перше число двотижневика „Лемко", який є органом „Лемковского Союза". Появу цього часопису заповідала польська проурядова преса. Друкується „Лемко" ніби лемківським говором, але скорше польською мовою з домішкою лемківських слів. Вже в першому числі „редактори" накидаються на все, що українське.

„ПРАЦЯ" І... „ЧЕРВОНІ ТЕРМОПІЛІ".

В Тернопілі відбулися загальні збори профсоюзу нефахових робітників і сторожів домів „Праця". Реферат про „**сьогоднішнє положення** бітничої кляси в **Польщі** і в цілому світі" виголосив ред. І. Квасниця зі Львова. Як пише „Дзеннік Людови", частину своєї промови присвятив референт геройській боротьбі австрійського пролетаріяту, заликуючи присутніх скласти поклін полягшим. **Память полеглих на окопах червоних Термопілів** вшанували збори повстанням з місць".

Цікаво, чи колинебудь святкували українські соціялісти память українських Термопілів, отих червоних од крови українського юнацтва — Крутів?!

БОЖЕВІЛЬНИЙ ЗАРІЗАВ 10-ЛІТНЮ ДІВЧИНУ.

В селі Черняви, нвосілківської волости, берестейського повіту, трапився жахливий випадок, що морозить просто крови, а саме: в родині Данилюків жиє умово-хорий син господаря Антін, 29 літ. У хаті залишився лише він і окремо 10-літня дочка сестри господаря, Олександра Бідюківна. Божевільний був у кухні, до якої двері дівчина зачинила на гачок. По деякому часі до Олександри прийшла її ровесниця, сусідка Катерина Клебанович. У моменті, коли Олександра вийшла відчинити їй двері, за нею вбіг до кімнати божевільний і, схопивши великий тесак, що лежав на столі, вдарив ним кілька разів Катерину в голову. Хоч на крик Олександри зараз же збіглись родичі й сусіди, нещасну дівчину вратувати не вдалось: по **двох** годинах вона померла.

ПЕРША КАТЕДРА ГУМОРУ.

Товариства ім. Марк Твейна в Лондоні виступило з пропозицією, щоби з нагоди 100-ліття народин відомого гумориста заснувати в лондонському університеті катедру гумору. Катедра мала би міжнародній характер, а професори гумору їздилиб з одної країни до другої. В першому році вклади гумору мали би відбуватися в університеті в Мізурі, в стейті, в якому народився Марк Твейн. В черговому році професор перенісся би до Оксфорду, в третьому до Сорбони і т. д.

ЗГОРІЛО ДВОЄ ДІТЕЙ.

У загороді Михайла Леманишина у Святинці біля Борислава, вибух вогонь. Полумя охопило хату так нагло, що вона згоріла зовсім враз з двома дітьми Леманишина: 6-лівньою Катериною і 4-літнім Степанком. Причина пожежі, що наробила на кілька тисяч шкід, невідома.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО РЕВОЛЮЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ

ВАРШАВА (Польща). — Польський кореспондент повідомляє з Москви, що ҐПУ викрило на Великій Україні широко розгалужену революційно-терористичну організацію, на чолі якої стояв старшина Української Армії. Ця організація виконала в останніх місяцях понад 100 саботажних і терористичних актів, у яких згинули кільканадцять осіб.

Між іншим члени тої організації намагалися виконати замах на поспішний поїзд під Києвом, у якому їхали кілька членів уряду і кілька визначних урядників ҐПУ. Дотепер арештовано 20 членів цієї організації. Всім арештованим грозить кара смерти.

ПЕРЕДВЕЛИКОДНІ АРЕШТИ.

ХАРКІВ. — Урядово повідомлено через радіо, що переведено численні арешти між українськими діячами й українською молоддю на Україні. Арештування, як подає уряд, це вже ліквідація націоналістичних угруповань, що пляново й організовано ділали на Україні. Українські націоналісти були зорганізовані системою пяток. Одну пятку викрило ҐПУ. Найбільше осіб арештовано на Кримі серед татарської націоналістичної організації, яка працювала на зразок націоналістичних організацій на Україні.

ЛЮДОЇДСТВО В КИЄВІ.

ПАРИЖ. — Французькі кореспонденти подають довірочною дорогою з Москви, що в Києві арештовано понад 150 осіб за людоїдство.

У ЗБАРАЖЧИНІ ДАЛІ ЗАМИКАЮТЬ ЧИТАЛЬНІ.

ЗБАРАЖ (Західня Україна). — В березні польська влада припинила в діяльности філію товариства „Просвіта", кружок „Рідної Школи" та читальню „Просвіти". Але на тім не скінчилось. Почалася нагінка на читальні по селах. Досі замкнено такі читальні в 14 селах, і то головно в тих, які проявляли найбільшу активність.

КИЇВ — ЦЕНТР ЄВРЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

ХАРКІВ. — Большевицький офіціос „Вісти" пише в числі з 12 березня, у звязку з перенесенням столиці до Києва, між іншим таке: „Київ могутній центр еврейської культури".

ЗА СПІВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ НА ЦВИНТАРІ.

СКОЛЄ (Західня Україна).—Польський суд засудив Марію Бутковську й Ірину Іваницьку на три тижні арешту, а Бичковича і Сенишина на 5 тижнів за співання на цвинтарі українських пісень (нелеґальних у розумінню польської влади) в часі панахиди на Зелені Свята в 1933 році. Поліція закидувала, що обвинувачені ставили опір і не хотіли розійтися, коли дістали приказ.

ВЕЛИКИЙ ПОЖАР У ВОЛОДИМИРІ ВОЛИНСЬКІМ.

ВАРШАВА. — Великий вогонь майже знищив місто Володимир на Волині. Згоріли понад 200 домів. Сотки людей остались без даху над головою.

СОВІТИ ПІДКРІПИЛИ ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА. — Вся польська преса триумфує, що й за границею вважають уже тепер Польщу великою силою, з якою треба рахуватися. Всі розуміють, що завдячувати має це Польща в першу чергу Совітам, які згодилися продовжити договір про ненапад до 1945 року. Що більше, Совіти змінили навіть своє відношення до Литви. Давніше попирали домагання Литви щодо Вільна, а тепер зобовязалися натискати на Литву, щоби погодилася з Польщею. В той спосіб Совіти запевнили Польщі зі свого боку посідання всіх непольських земель. З їхнього боку не грозить тепер Польщі ніяка небезпека.

ВІЙНА МІЖ РОСІЄЮ ТА ЯПОНІЄЮ І ДОЛЯ УКРАЇНИ.

ЛОНДОН.—Англійський журнал „Найнтін Сентюрі енд Ефтер" помістив статтю про війну Росії з Японією. Автор заповідає, що Росія програє війну, бо не буде могти вислати на Далекий Схід багато війська, бо буде його потребувати дома, головно на Україні й північному Кавказі, де матиме до діла з міліонами повстанців. Ті повстанці тільки ждуть на таку війну і повитають кожну чужу інвазію. Тому вони для Совітів грізніші вороги ніж Японії. Автор статті заповідає, що з хвилею вибуху совітсько-японської війни прийде негайно до окупації України. А тій окупації тим разом допоможе само українське населення, яке вже так багато витерпіло під большевицьким пануванням.

НАЦІ БЕРУТЬСЯ ДО ОКУПОВАНОЇ ОБЛАСТИ САР.

ЦВАЙБРІКЕН (Німеччина). — Д-р Павль Ґебельс, міністер пропаґанди, виголосив промову недалеко самої границі долини Сар, себто тої німецької области, що є під контролею Ліґи Націй, а властиво в посіданню Франції. Там має відбутися в наступнім році плебісцит. Ґебельс заповів, що плебісцит це формальність, бо вже тепер 93% людности є за прилучення цеї території до Німеччини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Рішено побудувати в Празі Український Дім для приміщення Музею Визвольної Боротьби України. Це така справа, яку повитали згідно найвизначніші наші установи, культурні, економічні, військові, спортові й політичні. Вони теж повидавали окремі заклики в справі негайного якнайбільшого попертя цеї культурної, загально-народньої, так би сказати, соборницької справи.

І здавалося, що коли є таке загальне розуміння, таке загальне попертя і така велика згода, то повинніб посипатися на ту ціль жертви з усіх сторін, від усіх організацій, від усіх партій. Та так не є. Виходить, що сама „згода" ще нічого не означає. Бо здається, що саме „згода" звільняє велику частину активних одиниць від акції, пропаґанди, бо, мовляв, того всього не треба, коли всі є за, а ніхто проти.

Піднесена нашою іміґрацією в Празі, головно військовими кругами бувшої Галицької Армії, справа дому для Музею Визвольної Боротьби України не може бути невиконаною. Будова того дому стала сьогодні вже справою чести українського народу. І дійсним та заслуженим соромом покриласяб ціла українська нація, колиб не здобулася на тих кількадесять тисяч долярів, котрі є конечно потрібні для збудування захисту для тих матеріялів, які є і будуть надалі свідками нашої геройської боротьби за нашу державність. Ми вже поминаємо те, що в Музею вже є зібрані дорогоцінні матеріяли, як рукописи українських поетів і письменників, сокільські збірки і т. п. Бо найважнішим є для нас те, що подає Союз бувших українських старшин в Чехії, коли стверджує, що без „матеріялів, уже зібраних тепер у Музею, неможлива повна історія українського війська й військових подій української визвольної боротьби".

На те останнє звертаємо особливу увагу бувших військових учасників української визвольної боротьби, що жиють тепер в Америці. Хай і вони причиняться і звідси жертвами на ту ціль і тим заманіфестують розуміння ваги здвигнення Музею Визвольної Боротьби України. Бо там будуть переховані памятки великої доби, в якій вони мали щастя бути активними діячами-борцями.

А обтяження ріжними збірками хай не звільняє нашої іміґрації від допомоги тій великій справі. Будувати дім для Музею Визвольної Боротьби України, значить класти культурні підвалини під будучу українську державу, значить дбати про геройську традицію, без якої неможливе відродження тої держави.

Е. Ляхович.

НАША ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА

Заник соборництва.

Перейшовши всі ці ґрупи, ми бачимо, що їх заграницна політика не тільки не є соборницькою, але з виїмком У. Н. Р. вона навіть не прямує до своєї самостійности. Соціялісти і радикали уважають самостійність тільки річю тактики, а в дійсности вони прямують до Другого Інтернаціоналу, кумаючися з „братнім" робітником оукпанта. УНДО зїхало на польсько-державницьке становище, а формально стануло на ґрунті автономії. У. Н. Р. зреклася західньо-українських земель, а задержала тільки формально самостійницьке становище у відношенні до Великої України. Ґрупа Скоропадського зреклася Прикарпатської України в користь Угорщини, західньо-українських земель в користь Польщі і Румунії, а Великої України в користь Росії. Вона станула на становищі останнього федеративного акту, заключеного між Росією і урядом Скоропадського в 1918 році. Чи можна супроти цього дивуватися, що наші самостійницькі змагання в заграничній політиці осягають такі малі успіхи? А тепер, збанкротувавши політично і стративши всякі впливи на наш загал — всі ці ґрупи зі своїми рябими і протилежними ідеольоґіями хочуть скликати Всеукраїнський Конґрес та спільними силами ратувати свій спорохнявілий авторитет. Що з такого Конґресу може вийти — це вже було вияснено в іншому місці на сторінках „Свободи".

Вигляди боротьби зі всіми нараз.

В нашому громадянстві закорінилася глибоко думка, що зводити боротьбу зі всіми нашими ворогами нараз — є прямо абсурдом. Велике число ворогів так придавило морально нашу провідну верству, що вона поділилася на ріжні політичні партії і ґрупи з ріжними політичними орієнтаціями, в яких береться звичайно підувага тільки одного ворога, а з другим входиться в союз або порозуміння. Такий поділ називають вони „реальною" політикою. Станути до боротьби зі всіми ворогами нараз — відважилися тільки націоналісти. Та зате вони дістали від наших старих політиків пятно легкодухів, дітваків, трохи не дурнів.

Деякі життеві правди чоловік набуває під натиском певних почувань і тоді ці правди сидять йому дуже глибоко і витревало в голові. Коли припадково вони ведуть в добрім напрямі — то ми приписуємо чоловікови розум і сильний характер, а коли в лихім — то ми називаємо його по просто глупо-впертим. Політичні „правди" старих провідників зродилися з почуття страху до числа ворогів. Знову засада націоналістів „боротьба проти всіх" — зродилася з молодечої відваги і погорди до окупантів. Котра з тих двох „правд" є глупо-впертою, а котра розумно-характерною? Ми вже розглядали шлях і заших ворогів, то випаде коло ся ґрупи старих політиків, а тепер провірмо клич націоналістів „боротьба проти всіх". Невже цей клич дійсно такий абсурдний?

Коли ми почислимо всіх наших ворогів то випаде коло трох на одного. Боротьба безперечно дуже нерівна і колиб наші вороги могли зужити на наш гнет всю свою національну енерґію — то наша справа булаб безнадійна. Та річ в тому, що кождий нарід може тільки частину своєї енерґії витрачувати на давлення іншого народу, а решту мусить присвячувати домашним справам, домашним клопотам. Поглянемо ще з цього боку на життя наших окупантів і провіримо, скільки користи, евентуально шкоди, панування над Україною їм приносить.

Розрахунки з Москвою.

Довге панування над Україною московському мужикови не принесло ніякої фактичної користи. Дешевий хліб з України спричинив тільки те, що він занедбав свою власну землю. Самої землі, мимо кольонізації, він не вспів вирвати. Навпаки, навіть під чужим панованням на протязі кількох віків український селянин майже потроїв свою територію. Фактичні користи мала тільки нечисленна аристократична московська верства. Щоби знищити наш ґін до окремішности, ця верства мусіла наперед зрусифікувати нашу аристократію і нашу інтеліґентську верству. Але враз з ними вона втягнула в себе дуже богато високо культурного українського елементу і в той спосіб частинно себе зукраїнізувала. Культура і цівілізація цеї аристократичної верстви, а навіть її мова відбігла дуже від правдивої московської мови, так що між простолюддям і аристократією повстала прірва, яка чим далі тлибшала. Цю прірву зарівнала щойно остання революція, яка змела жорстоко аристократичну верству з лиця землі. В той спосіб панування російської аристократії над Україною, мов на глум долі, було покаране таки її власними людьми.

Лев Троцький у своїй „Історії Російської Революції" пише так: „Історія Росії від часів Петра Великого була тим, що Освальд Спенґлер називає псевдо-морфозою, себто була накиненням на орґанізм російського народу елементів чужої і зовнішної культури. В тій історії не було ніколи правдивого виразу душі московського народу. Київська Росія була культурною кольонією Візантії з нордійською аристократією, а пізніше середньовічна Росія була під протекторатом Татар. Росія Петра Великого була соціяльним і політичним виразом індивідуального ґенія німецького жовніра і кольоніста, як також виразом авантуристів всіх европейських країв, а пізніше на це все була накинена структура франко-британського фінансового капіталізму". (Пан Троцький промовчує ті тисячі українських інтелектуальних сил, які в часі Петрової ери і після неї посунули в Москву і там поклали основи під російську науку, штуку, законодавство, літературу, які навчили Росіян друкарської штуки, які перші уложили граматику російської мови і перші її ввели в літературну мову). Далі він пише так: „...Ця делікатна тканина не могла видержати напору модерної війни і на руїнах цеї фантастичної структури повстав примітивний московський мужик в повному маєстаті свого варварського гніву. Це була в дійсности **російська** революція, а не тільки „соціяльна" революція і в цьому якраз міститься її першорядне значіння... Тому ми повинні очікувати від неї чогось дійсно нового, чогось дійсно питомого московському ґенієви..."

Нинішний большевизм це безперечно щось питомого московському ґенієви. Але ми бачимо, що коли московський ґеній видвигнув щось свого зовсім ориґінального — він в тій хвилі попав в острий конфлікт з українським ґенієм. Завзята боротьба українського народу з большевизмом — всім добре відома. Коротко кажучи, це боротьба двох зовсім відмінних світів, боротьба культу Духа з культом Матерії, Свободи — з Невільництвом, особистої ініціятиви — зі сліпим послухом центральній владі, культу індивідуальности — з культом маси; це боротьба Европи з Азією. Ця боротьба мала ріжні переходи. Наперед боролася українська армія, потім повстанці, опісля робітники і селяни, саботуючи так зване „соціяльне будівництво", а тепер до цеї бортьби прилучилися самі українські комуністи. Бо соціялізм, таксамо як націоналізм, хоч є всесвітньою струєю, то проте кождий нарід, завівши його в дома, надає йому питомі народні форми. Українські комуністи, прислухуючися до голосу народу — старалися надати тим соціяльним реформам теж питомо українські форми і це викликало опір навіть в рядах українських комуністів.

(Далі буде).

В ЧІМ СУТЬ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ

(Стаття надіслана з Праги).

(5)

Нині наприклад, всії Українці знають, що таке Українська Господарська Академія в Подєбрадах і яку велику ролю вона відіграла уже в нашому культурно-національному життю, — скільки сотень вона випустила інжинірів ріжних фахів, скільки видала високошкільних підручників і т. д. Але мало хто, напр., чув, а де-хто тепер і не повірить, що коли уперше зявилась думка закладати Академію, то було багато Українців, що лише ходили та кричали: „Та цеж страшна авантура закладати високу школу! Та миж осоромимся на увесь світ, та у нас нема справжніх професорів, у нас нема підручників для високих шкіл" і т. д.! Прийшло до такого „розярення", що знайшлися „землячки", які пішли навіть до чеських міністрів намовляти, щоби не дали Українцям високої школи! І щастя наше, що чужі люди мали більшу віру в наші сили, ніж ми самі, — та не послухали тих українських дорадників.

ПРО ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПРОВІД.

Як відомо, Українці, міркуючи про Конґрес, так представляють собі справу, що коли Конґрес буде кінчати свої праці, то він вибере зпоміж себе такий орґан — Всеукраїнський Провід, — що буде виконувати й переводити в життя ті ухвали в ріжних справах, які западуть на Конґресі. Крім того, він має полагоджувати ті питання всеукраїнського значіння, які будуть виникати після Конґресу. На це п. С. згори накидається: українські партії та центри всеодно не підляжуть Всеукраїнському Проводови. І треба признатися: тут він має рацію, бо деякі партії, а особливо центри та уряди, не захотять комусь підлягати, раз вони є самі урядами. А примусити їх на це нема сили. Одначе вся річ у тім, що п. С. знов таки не все читав, чи не так зрозумів, що писалося про Конґрес та про Всеукраїнський Провід. Таж основна ідея і сама можливість Конґресу в тім і полягає, що він не хоче нікого силувати, не хоче нікого силоміць „обєднувати" чи заставляти, щоб одна партія чи центр неодмінно корився другій. Та в цьому нема й ніякої потреби! Нехай собі партії на здоровля існують і нехай собі гетьманці вільно проповідують, що на Україні мусить бути влада гетьманська, а націоналісти — що має бути диктатор. Але сьогодня річ **в іншому:** вже тепер, щоб добитися **будьякої** України, всі партії та всі центри мусять робити, якусь **справжню реальну роботу,** яку всі вони вважають необхідною: мусять провадити велику пропаґанду по всіх державах, мусять старатись, як лише можна, захоронити нещасне населення України від голоду, мають дбати про розвиток української культури: шкільництва, літератури, науки, повинні дивитися, щоб український нарід не денаціоналізувався, мусять старатися, щоби безробітні дістали працю і т. д., і т. д. Отже сьогодня ріжні українські партії та центри прийшли до переконання, що для провадження цієї конкретної роботи, вони **мусять порозумітись** і робити її разом, гуртом **і за одним пляном,** бо робота це дуже велика і ні одній партії чи центрови не під силу; а коли всі вони порозуміються, то тоді можуть закликати й цілу націю до цієї роботи. Колиж візьметься до праці ціла нація, хоч би навіть лише та, що є поза Совітами, то тоді почнеться справжня праця: бо будуть сили, будуть гроші тай буде охота, бо гуртом кожна робота йде ліпше. Отже Конґрес **головно на те й збереться,** щоб обміркувати всю ту працю, яку треба провадити нині для добра нації та щоби зясувати всі ті національно-державні необхідности, що їх треба залагодити.

Але Конґрес довго засідати не може — це коштує гроші. Тому він вибере з себе 10—20 найздатніших людей, яким накаже переводити в життя свої постанови, а також довірить вирішувати ті чи інші справи всеукраїнського характеру. Саме цей орґан мав би називатися Всеукраїнський Національний Провід. Назва, правда, трошки ніби заширока. Але річ не в назві: може він називатися Головний Ґенеральний Секретаріят В. Н. Конґресу, Всеукраїнська Екзекутива і т. д. А що до цього виконавчого орґану всі партії та головні ґрупи дадуть своїх представників і цей орґан буде виконувати ті постанови, що їх ухвалили саміж партії на Конґресі, то вони й будуть слухати цього виконавчого орґану, бо це всеодно, що слухати самих себе. А якщо той виконавчий орґан буде працювати добре і справи у нього все будуть великі, всенаціонального значіння, то й виходить, що він буде так ніби Всеукраїнським Національним Проводом. Але, розуміється, у всіх тих справах, яких Конґрес не вирішить, усі партії, центри та краєві репрезентації мають цілком вільну руку. Таким чином, як бачимо, і у Всеукраїнському Національному Проводі нема нічого неможливого і не стоїть ця справа так тяжко й безнадійно, як то видається п. Іванови С.

(Кінець буде).

Гнат Крашанко.

ДВІ НЕВДЯЧНОСТИ.

(Історичне оповідання).

8)

— Се конечне. Що правда, ти ще дуже молодий. Та ти вже дав докази, що на твоїм карку не дурна голова. Чомуж би тобі не бути управителем села?

— Як прикажете...

Розворська хвилю пильно призиралася йому і розважала, чи не ліпше було би побалакати з ним щиро, не граючи в піжмурки. Рішилася на щирість і промовила:

— З тобою можу балакати щиро, бо знаю, що не ти завинив. Завинили ми, старі, бо не погадали, коли ще була пора, до чого се може довести. Олена баламутиться. Привязалася до тебе як сестра, та ви обоє вже поза віком таких дитинств. Як далі будете приставати з собою, то не виключене, що про тебе стане думати троха інакше, як про брата... Ти сам, гадаю, знаєш, що так високо тобі не вільно, не лиш сягати; і в сні подумати не вільно!

Нестор, на котрого таке впало цілком несподівано, жахнувся, і аж відступив крок назад.

— А деж би я посмів!

Розворська вхопила його за руку.

— Я знаю, що ти добрий хлопчище. Ти повинен мати розум не лиш за себе, а й за неї. Мусиш відійти відси, і не показуватися їй на очи. Ось тепер Поточанський залюбився. Для неї було би се благословенство боже. А вона лиш на тебе позирає, за тобою бігає.

— Бог свідком душі моеї, що я не мав грішної думки! — сказав, ударившися в груди. — Як воно справді так, як кажете, то я і в Розворі не можу бути... Відпустіть мене цілком від себе. Хоч би й нині. Гадаю, що знайду службу у якого іншого пана, хоч ніде не буде мені так добре, як було у вас.

Розворська чула, як його за горло давило, коли говорив се. Стала звинятися.

— Не бери собі так дуже до серця... Я лиш кажу тобі се, що мені приказує обовязок мами. Таке пильне воно не є, щоби ти мусів уже завтра відійти. Ще побалакаємо про те.

— Вибачайте, пані! Для мене се ще й справа совісти і чести. Прошу звільнити мене зараз!

— Не будь горячкою! З вами молодими, не знати як балакати. Зараз вибухає. До завтра успокоїшся, завтра побалакаємо. Я хочу вигадати спосіб, який позволив би нам без шкоди для Олени задержати тебе у нас.

— Мені прийшла нова гадка. Я у вас роблю військову службу і вже подужав. Я повинен бути з паном Розворським в дорозі на Відень. Вишліть мене до нього!

— Дуже добра гадка! — втішилася Розворська. — Зараз піду писати листа. Завтра досвіта рушиш в дорогу. Іди спати!

Зпід дверей втікла Олена, котра ввесь час стояла на підслухах.

— Щастя, що не цілком відходить від нас! — погадала. — Зпід Відня вернеться разом з татом. До тої пори того Поточанського відси хіба вже чорт возьме!

Другої днини раненько Нестор виїхав з листами за пазухою. З Оленою не попрощався; нині взагалі не бачив її. На снідання Олена не вийшла до спільного стола. Розворська сказала Поточанському, що троха нездужає і лежить в ліжку. До обіду Олена также не прийшла. Коли Поточанський спитав, яка то хороба, Розворська спаленіла, бо не знала, що сказати. В такий гарний час годі було звалити на простуду. Сказала пару слів про біль голови і запевнила, що то перейде як ще не нині, то найдалі через ніч до завтра.

Прийшло те завтра. Олена вийшла з мамою до товариства. В її слабість Поточанський увірив, бо була бліда. Зараз причепився до неї і став своїм звичаєм молоти язиком. Вона лиш з чемности відповідала на його питання. Досить виразно показувала йому, що не радо балакає з ним. Він поясняв собі се її неясною недугою. Лиш коли розмова зійшла на похід проти Турків, лице Олени оживилося. Вона спитала:

— Не знаете, де тепер вже може бути мій тато?

— Се годі вгадати, — відповів шляхтич. — Як не було якої великої перешкоти, як по дорозі не розбивалися за харчами, то повинен би вже бути з військом короля і підходити під Відень.

— Гадаєте, що Нестор дожене тата?

— А чомуж би ні? Се, що я про нього чув, каже мені, що він скрізь дасть собі раду.

— Він був ранений!

— Молодість скоро лікує всякі рани. Тим скорше у такого, що не має часу пеститися.

— Де він тепер може бути? — сказала півголосом сама до себе.

— Сего я не вгадаю, Будь, що будь, йому ще далеко до Відня.

— Хотіла відійти. Він заступив їй дорогу, кажучи:

— Панна Олена хіба не знає, яке цінне її товариство, коли так скоро втікає.

— Вибачайте, та я не розумію, яким способом моє товариство може бути цінне для такого, як ви. Я дитина простого села; ви виховалися на дворі і вертаєтеся на двір.

— І панна Олена могла би бути прикрасою двора. Коби тільки показала охоту!

— Нехай мене Господь Бог охоронить від того, щоби я коли була змушена крутитися там! Боюся того життя. Волю те життя, до котрого вже привикла.

Ще відповіла байдужо на кілька його заміток і таки відійшла. Так пройшов її слідуючий день.

(Далі буде).

Добра дитина.

Тато: Бачиш, Андрійку, ті діти зі сусідства не мають ні тата ні мами, ні тети. А ти маєш усе, чого лише забажаєш— чи не дав би ти їм щось?

Синок: Тату, то ми моглиб їм дати бабусю!

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця 124 від. У. Н. Союза в Ормрод, Па., складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені з допомогового фонду $35, які стали мені великою міччю у моїм тяжкім положеню. Бажаю якнайкращого розвитку У. Н. Союзови. Дякую також місцевим урядникам за їх труд.

Пелягія Білоус.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВІЙНА І ЦЕРКВА.

Не дурний це був чоловік, котрий придумав плян післати до провідників церков в Америці запит, як вони заховувались би на випадок, якби Америка пішла до війни.

Питання справді суще, бо ледви чи є яка більша суперечність, як проповідь любити ближнього та проповідь його вбивати. Між такими дорогами має рішати проповідник у краю, що пішов на війну проти зовнішнього ворога. Тому зовсім не від речи було спитати проповідників, як вони заховувалисяб на випадок війни.

ПРОБА, ЯКА НІКОГО НЕ ПРОБУЄ.

Одначе цей дрібний квестіонар має одну недостачу. Нині, коли війни ще нема, кожний проповідник може собі свобідно сказати, чи він є за війну, чи проти війни. Коли прийде війна, тоді буде багато лекше бути за війну, як проти неї. Через те, що нині так легко заявитися проти війни, проти неї заявляється певно багато людей, котрі в часі війни заявилисяб за війну. Отже такий квестіонар по части заставляє людей займати принципіяльне становище, вдавати з себе засадничих ідеалістів, і переконувати інших і себе, що вони непримирні моралісти.

Багато щасливіші були студенти тих американських шкіл, котрим заряди шкіл загрозили, що на випадок їх участи в противоєнній демонстрації їх проженуть зі школи. Ті студенти мали хочби таку пробу характеру. Проповідники, котрі відповідали на присланий їм квестіонар, та ще до того тайно, не мали навіть такої проби характеру. Вони можуть нині запевняти, що вони з Христом, а коли колись хтось на них покаже пальцем і скаже: „То ти був з Христом проти війни!“ — вони можуть відпекатися.

ЯК ДАЛЕКО ДО ЦІЛИ?

Американський уряд робить спроби з так званими „собсистенс фармс“.

Американські фармери мають з тими фармерами немалий клопіт. Одні кажуть, що одні не вміють вимовляти імени цих фарм, а другі не знають, що це імя означає. А тут декому здається, що це тільки наш нарід має такі трудноші з обезпеченням.

ТЕЖ УЧАТЬСЯ.

У Ню Йорку повстала організація „Ліжур Ліґ оф Америка“, котра, як можна догадуватися з імени, поклала собі за ціль навчити людей уживати свобідного часу для користи й приємности.

Повстання спеціяльної організації для такої цїли що найменше пригадує нам, що для багатьох людей життя не можна виповнити самою погонею за зарібком. Якби велике число людей хопилося такої політики, то ми ніколи не виходилиб з кризи.

Ця організація почала видавати книжки, з котрих кожда трактує про один спосіб забивання собі часу. Одна книжка вчить, як робити килими. Інша, як учитися музики. Ще інша як малювати. І так далі. Колись кожда людина знала кілька з таких занять, але спеціялізація, що прийшла з фабричним промислом, забила це. Нині людина вертається назад до старого.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

День 6. травня святкували відділи У. Н. Союза: 42, 97 і 183 ювилей 40-літнього існування У. Н. Союза. Про величаве свято буде осібний допис. Тепер подамо, що в той день приступили до У. Н. Союза 10 нових, старших членів і зорганізовано теж молодечий відділ, до якого вписалися 7 молодих членів.

———o———

ОЛИФАНТ, ПА.

Ювилейне свято.

День 21 квітня позістане надовго в памяти Союзовців і гостей, що були на святі й бенкеті, які уладжено 86 відділом У. Н. Союза з нагоди 40-літнього існування нашої організації. На свято це прибули з головної канцелярії головний предсідник і головний рекордовий секретар.

До святої вечері засіли коло 300 осіб. Свято відкрив гром. Григорій Костик, предсідник 86 відділу. Місцевий хор, під управою учителя Якова Гайдука, відспівав американський гимн і інші пісні, а о. Гурянський провів молитву.

По вечері гром. Демко Хомин, привитавши головних урядників і Союзовців зі 185 відділу з Мейфілду та гостей, розповів про початки заложення У. Н. Союза. Він ствердив, що в Олифанті кувалася доля У. Н. Союза, а олифантський відділ Союза належить до основоположників нашої організації. В доказ цього представив пятьох найстарших членів, котрі є членами У. Н. Союза безперервно від 1894 року. Є ними громадяни: Семен Митренко, Стефан Кузмяк, Данило Кисільовський, Клим Джула й Данило Шпінька. При кінці візвав членів до співпраці в Ювилейній Кампанії.

Опісля перебрав провід у перепровадженню програми гром. Іван В. Турка, котрий виголосив річеву бесіду про вагу хвилі.

Секретар відділу, гром. Павло Саламаха, відчитав історію відділу, його фінансовий стан та подав, скільки виплачено з відділу запомог.

Головний предсідник, М. Мурашко, виголосив довший реферат про У. Н. Союз, згадав за пionірів, висказав подяку найстаршим присутнім членам і візвав віддати пошану померлим членам через повстання з місць.

Потім п. Іван Ардан зясував давні й теперішні завдання У. Н. Союза. Підкреслив вагу реформи та подав дальші пляни забезпечення старших членів.

Святочну промову виголосив головний рек. секретар, Дмитро Галичин. Бесідник звернув особливу увагу на молодь, яка повинна бути носієм тих великих ідей, які лягли в основу У. Н. Союза. А щоби так сталося, треба вписувати діти до У. Н. Союза. Горячі слова знайшли щирий відгомін.

Усіх бесідників нагороджено довгими і щирими оплесками.

При кінці місцевий парох, о. М. Гурянський, дав велике признання братству св. Кирила й Методія, від. 86 У. Н. Союза, за його примірну працю на народнім і церковнім полі, як теж побажав дальшого розвою Братству і У. Н. Союзові.

Між промовами виступав хор та відспівав вязанку українських пісень, а на закінчення „Ще не вмерла“.

Свято випало гарно. Всі розїхалися з піднесеним духом. А тепер черга на працю. Олифант належить до основоположників У. Н. Союза. Чиж вже з того титулу не є нашим обовязком, нашою честю, подбати, щоби звеличати 40-літній ювилей Союзової, а тимсамим і нашої праці придбанням нових членів для Союза? Це було би для нас ганьбою, якби ми того обовязку не сповнили. Тому берімся до праці для добра У. Н. Союза й нашого власного.

Присутній.

ШИРІМ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ Й УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ В НАРОДІ.

„Поправді вам скажу, я того журналу не розумію ані слід“, приходиться сьогодня вже чути від інтелігентних осіб. І вони говорять щиру правду. Тільки тому не винен журнал, а читачі. Наша мова збогачується, розвивається, росте. Велика сила технічних виразів, новотворів, є вже сьогодня принята в скрабницю нашої літературної мови. Цього всього інтелігент, що був у наслідок оставин відтятий від решти українських земель, і не знає, не розуміє. Розвиток української літературної мови йде вперед й не чекає на „пізних Іванів“. Колиб такий стан потревав був дальше, то ми мусілиб остатися позаду інших земель і всякі здобутки науки й літератури сталиб за якийсь час для нас непристуπні, чужі. От вам ще один засіб денаціоналізації, якої винною ми самі. Знов наступить той час, що нам і нашим дітям чужою мовою буде лекше висловитися, або й писати, ніж своєю.

Є це небезпека, проти якої мусимо боротися всі без розбору, коли не хочемо заникнути як нація.

Від цього занепаду може вратувати нас преса й книжка. Тому національним обовязком кожного свідомого Українця є ширити нашу пресу серед найширших мас нашого народу. Бо коли сьогодня стає незрозумілою газета й книжка інтелігентови, то що буде тоді з простою людиною за якийсь час? Чи не треба буде нам вертатися 20 літ назад, щоби писати „популярно“, зрозуміло для народу, засобами тих слів, що їх уживає наш селянин? Чє не буде для нашого селянина, міщанина й інтелігента, що не вчиться рідної мови, за якийсь час незрозуміла газета, або книжка, писана літературною мовою не тільки зпоза меж нашої країни, але навіть у краю? Коли сьогодня пропагуємо гасло „Для одного народу один правопис!“ — то ще більшим гаслом мусить бути: **„Для одного народу одна літературна мова“**. А всі засоби слів, технічних виразів, новотворів — може кожний пильний читач засвоїти з преси й книжки. Тому, коли не хочемо відчужитися від решти українського народу, ширім **українську пресу й українську книжку.**

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться в четвер, 10. травня, в годині 7.30 ввечір, в гали парохіяльній на Блекстон вул. Тому, що цей мітінґ є важний, обовязково кождий член має бути присутний на цім мітінґу, бо є важна справа до вирішення. Проситься всіх членів прибути на означений час. — Микола Вецал, предс.; Ілія Околіта, кас.; Михайло Яцишин, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 10-го травня, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів прийти на час, бо є деякі справи до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто з членів ще не має вписаних своїх дітей або жінки до Тов. і У. Н. Союза, то проситься зголоситись на цих зборах. Користайте з нагоди поки ще не запізно. Хто має кого знакомого також приведіть на збори. За кождого дорослого нового члена отримаєте надгороду 1 дол з каси У. Н. Союза. Отсим пригадується, що кождий член обовязково повинен прийти на концерт 12-го травня, котрий відбудеться в 40-літню річницю У. Н. Союза. Того вечора всі члени мають зійтися коло Тов. дому на 6-ту годину ввечір. — В. Гурянський, секр.

АЙРОНДЕКВАЙТ, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 11. травня, в годині 7-мій ввечір, в українській гали на Норт Гудман. Проситься всіх членів явитися на ці збори, точно в 7-мій годині, бо маємо важні справи до полагодження і не забувайте за вкладки. Хто не явиться на збори і незаплатить своєї належитости, буде суспендований. — Н. Годовка, секр.

ЦАПИ Й БАРАНИ.

(Байка).

„Над міру нам Вовки вже надоїли,
Та що: зовсім розбиті наші сили —
(Цапи із Баранами умовлялись),
А ми і досі єдности цурались.
Кінець нехай буде вражді-незгоді,
Дурні ми, та змудріймо хоч по шкоді!...“
Здавалось, Барани й Цапи змудріли
І довершать, про що горлати вміли.
Зійшлись депутати на леваду,
Засіли писарі, зачали раду.
Поважний Цап на мовниці зявився,
Поправив бороду, кругом вклонився...
"Панове Барани, Цапове ґідні!
Чи ми найгірші, чи з усіх послідні,
Щоби терпіти кривду і наругу,
З біди одної попадати в другу?
О ні! Ми племя чесне і свобідне,
Батьками славне, завсіди побідне,
Хвала тобі, о народе шановний,
Що згоди камінь положив основний.
Побіда певна, вороги програли,
Вже чую: „Вічна память“ їм заграли.
А ти, народе, в ясній авреолі,
Царюєш в славі, гаразді і волі.
Тобі несуть з кінців землі поклони,
На свято свободи взивають дзвони.
Народе, гідний лаврів і пеану,
У тобі мудрість, сила океану,
Любимче, насолодо всього світа,
Живи по вік, царюй безмежні літа,
Бо ти безсмертний!...“ Тутки затріщало
І Вовче Племя з чагарів напало.
Зчинився жах і крик, різня крівава,
Пропала честь, відвага, воля, слава.
Спустошили усе неситі Гуни;
Осталися — вінки й дошки з трибуни!

***

Так ось і в нас: Горлати ми лиш знаєм,
І це одно ми й робим: лиш горлаєм.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Ситі, Н. Дж.

(39)

ПЯТИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Справа Союзового адвоката.

На внесення контрольора Д. Капітули, поперте радними І. Ваверчаком і Т. Шлікулою, постановлено, щоби в ангажуванню адвокатів для полагодження Союзових справ екзекутива руководилася завжди тим, що для кожної нової справи, яка тепер приходитиме, повинен бути ангажований український адвокат, хиба що в дотичній місцевости такого адвоката нема, або знов сама справа є такого роду, що вимагає спеціяльного і в дотичному ділі фахового знання.

На тім вичерпано точку ухвал і внесень.

Опісля рекордовий секретар відчитує привіти, які наспіли на річне засідання головного уряду з нагоди сороклиття У. Н. Союза, а саме: від Української Господарської Академії в Чехословацькій Републиці, від епископа української православної церкви о. д-ра Йосифа Жука, від Союза Українських Пластунів у Празі, від 104 відділу Українського Робітничого Союза в Клівленді і від тов. Просвіта в Ню Йорку.

Саме того дня наспіла вістка про смерть епископа о. д-ра Йосифа Жука. Щоб дати вираз щирого співчуття і жалю всіх головних урядників, радний А. Шаршонь ставить внесення, а попирають контрольор А. Пашук і радний С. Слободян, щоб екзекутива вислала спеціяльну телеграму на адресу української православної дієцезії.

Далі рекордовий секретар відчитує просьби, які прислано на річне засідання, а то:

1. Від. 276 У. Н. Союза просить уділення позички на український народний дім в Ембрідж, Па. Над тою справою вивязалась дискусія, а вислідом її було внесення радного І. Ваверчака, поперте предсідником контрольної комісії, О. Е. Малицьким, і ухвалене одноголосно, що екзекутива У. Н. Союза в справах позичок на народні доми повинна на будуче поступати в такий спосіб: Коли в якійсь місцевости є кілька Союзових відділів і ті відділи злучаться в один Союзовий відділ, а народний дім буде записаний на той злучений відділ, тоді екзекутива може уділити позичку на такий дім у сумі, не більший, як 30 до 40 процентів вартости дотичної реальности.

2. Михайло Гайворонський у свойому листі пропонує свої услуги для праці в поширенню української культури, музики і пісні серед нашої молоди в Америці. На внесення радного І. Гузара, поперте контрольором А. Пашуком і радним С. Слободяном, ухвалено, щоб уділити М. Гайворонському 150 дол. з народнього фонду на видання і поширення його музичних творів.

3. Пані Юлія Грицей просить стипендії для своєї дочки на її музичні студії. На внесення радного С. Слободяна, поперте контрольором А. Пашуком і радним І. Ваверчаком, постановлено уділити їй 50 дол. з народнього фонду, як одноразову підмогу.

4. Василь Вавро, член 67 від., відноситься з просьбою признання стипендії на університетські студії для його сина. На внесення радної О. Придун, поперте радним І. Лисаком, ухвалено уділити йому 50 дол. з народнього фонду, як одноразову підмогу.

5. Угляднено просьбу про запомогу Олени Луців, членки від. 164, та на внесення контрольора Д. Капітули, поперте радним А. Шаршонем, ухвалено їй 20 дол. із запомогового фонду.

6. На внесення контрольора А. Пашука, поперте заступницею гол. предсідника, М. Розоміло, і радною О. Придун, ухвалено уділити 100 дол. з фонду народнього як одноразову підмогу на утримання дітей У. Н. Союза, що знаходяться в Сиротинці в Філаделфії, Па.

7. На внесення предсідника контрольної комісії, О. Е. Малицького, поперте контрольором А. Пашуком, припоручено екзекутиві закупити твір Архипенка „Україна“, виконаний зприводу сороклітнього ювилею У. Н. Союза.

Прочитано листи Івана Чмерда і Дмитра Вардиги в справі їх бувшого членства, далі просьби в справі бувшого членства Гната Заканича, як також Марії Філь, та порішено перейти з тими всіми справами до денного порядку.

Радний Г. Євсюк підносить справу заняття для А. Онисика, який колись працював у головній канцелярії. В тій справі контрольор А. Пашук заявляє, що нам треба старатись робити ощадности, де тільки можливо, отже під теперішню пору не може бути мови про приняття додаткових помічних сил. На тім покінчено ту справу.

Предсідник М. Мурашко завважує, що з нагоди сороклиття У. Н. Союза ми часто згадуватимемо імя одного з найбільше заслужених і перших основників У. Н. Союза, а саме імя бл. п. о. Грушки. Те, всім Союзовцям дороге імя, ми повинні пошанувати не тільки словом, але й чином. Як нам донесено, то на гробі пок. п. Грушки, який помер і похований у старім краю, нема ніякого, навіть скромного памятника. Отже в сороклиття У. Н. Союза ми пошанували би згадку про о. Грушку найкраще тим, коли поставилиб памятник на його гробі.

В тім місці вичерпано всю програму річного засідання, а головний предсідник М. Мурашко, закриваючи збори, звернувся до присутніх головних урядників з такими словами:

Ми покінчили річне засідання головного уряду, та наша праця на цей рік щойно починається. Розїхавшись домів, я прошу мати ввесь час на увазі, що це є ювилейний рік нашої організації, а заразом і рік ювилейної кампанії за придбання нових членів. Отже коли нам припала честь бути головними урядниками в такому році, то таксамо спадає на нас і обовязок ту честь оправдати. Ми зможемо її оправдати тоді, коли на протязі цілого року будемо виконувати кожну справу з такою розвагою і з такою енергією, з якою ті справи тут ухвалювали.

Відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна“ закінчено річне засідання головного уряду У. Н. Союза в год. 5.30 ввечір, дня 24 лютого 1934 року.

Д. Галичин,
головний рекордовий секретар.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Іміграційні привілеї мужа ситизенки.

Питання: Коли американська ситизенка вийде замуж поза границю за чужинця, чи може його спровадити до Злучених Держав як без-квотного іміґранта?

Відповідь: На підставі теперішнього закона, нужинець, муж американської ситизенки, з подружа, заключеного після 1. липня 1932 року, є управнений тільки до групи упривілейованих квотних іміґрантів. Однак коли подружє заключене перед 1. липня 1932 року, жінка може внести петицію на його приїзд поза квотою. Але іміґраційну візу дістане тільки тоді, коли зможе переконати консуля, що по приїзді до Злучених Держав, не станеться тягаром держави. Такого доказу вимагають, хоч іміґрант не підлягає іміґраційній квоті.

Кошти американського пашпорту та іміграційних віз.

Питання: Які є оплати американського пашпорту для натуралізованих ситизенів та скільки коштують поодинокі візи?

Відповідь: Оплата від кожного пашпорту виносить $9, а в додатку одного доляра за внесення аплікації, так, що загальний кошт виносить десять долярів.

Візи видаються безплатно на виїзд до: Бельгії, Чехословаччини, Данії, Фінляндії, Норвеґії, Швеції, Швайцарії та до більшости републик Середньої і Полудневої Америки. Багато інших країв недавно знизили візові оплати, а саме: Литва на $5, Польща $4, Австрія, Болгарія, Франція та Югославія до $2, а Німеччина до 50 центів.

Іміграція з Канади.

Питання: Я і моя жінка є канадійськими горожанами, а наш син, котрому тепер 18 років життя, родився в Канаді. Чи можемо приїхати до Злучених Держав як без-квотні іміґранти?

Відповідь: Тільки ваш син, роджений в Канаді, є управнений приїхати поза квотою. Ви з жінкою підлягаєте квоті тої держави, в котрій родились. Натуралізаційне канадійське горожанство не змінює постанов американського іміґраційного закона. Можна додати, що хоч іміґрант управнений до безквотного приїзду, часто має труднощі відповісти вимогам іміґраційного закона, особливо питанню, чи іміґрант не станеться тягаром суспільности. Цю постанову закона строго виконують через безробіття.

Вимоги знання англійської мови кандидатів на горожанство.

Питання: Можете сказати, наскільки англійської мови і грамоти мусить знати аплікант на горожанина? Розумію по анґлійськи не зле, але вимова мій зі сильним чужинецьким акцентом. В анґлійськім письмі я дуже тупий.

Відповідь: Від апліканта вимагається, щоби міг порозумітись простою анґлійською мовою. При допитах треба відповідати на питання про федеральне, стейтове та місцеве правління у Злучених Державах. Зразкові питання і відповіди знаходяться в книжечці, виданій Нужомовним Інформаційним Бюром під заголовком: „Як стати ситизеном Злучених Держав", примірники котрої продаються по 25 центів.

Чужинець, котрий ходить до вечірної школи, або на курси про горожанство, звичайно вивчується доброго вимовлення, однак чужомовний акцент в англійській мові не стоїть на перепоні при набуванню горожанства. Знання анґлійської грамоти можна легко набути, однак іспиту писання не вимагають від аплікантів. Тільки підпис по анґлійськи є вимаганий.

„Бездоганий моральний характер" апліканта на горожанство.

Питання: Я цікавий знати, чи особа, колись арештована та карана за нарушення місцевих приписів закона про публичні порядки, може подаватись на горожанство? Про цю справу хочу знати тому, що в аплікації є питання, чи аплікант не був коли арештований, а свідки мусять зізнати, що він є „доброго морального характеру".

Відповідь: Справді закон вимагає від апліканта на горожанство доброго морального характеру, але не всі судді ту справу однаково розуміють. Загально карання за нарушення місцевих законів про публичний порядок, гривною чи тюрмою на короткий час, не стоїть на перешкоді до набуття горожанства. З другої сторони, хто був караний тюрмою до пять років за двоженство, крадіж чи грабунок, не може стати горожанином.

ФЛІС.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по мойому чоловікові, бл. п. Михайлові Котові, в сумі $500. Також дякую щиро урядникам і членам тов. Зап. Січ за виплату $100 і за участь в похороні.

Марія Кіт,
Мінеаполіс, Мінн.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

„ІНДІЙСЬКИЙ ГОЛІВУД".

Останніми роками кінематографія Японії, Китаю та Індії іде великими кроками вперед, одначе остається оригінальною. Азійські народи не копіюють американських і европейських фільм, а йдуть своїми шляхами.

Цікаве кінематографічне мистецтво в Індії.

В околицях Бомбею є свій Голівуд — обширна оселя, в якій виконують знимки. Одначе даремно шукати тут „студій". Всі індійські знимки пороблені при світлі жаркого сонця. Одинокі технічні акцесорії це деревяні щити, покриті олов'яним папером, яких уживають як рефлекторів. При помочі тих щитів сонячне сяйво відбивається на лице актора, якого оператор бажає відзначити в загальній сцені.

Тема всіх індійських фільм, призначених для широких верств індійського населення, взята з мітольогії та релігійних переказів. Акція побудована на чудах, переміні богів, воскресенні мертвих і т. д. Кожний глядач добре знає, як скінчиться фільма, бо він знає перекази з ранніх дитячих літ. Та все ж він дивиться на образи дуже цікаво і нераз приходить на ту саму програму 3—4 рази.

Народні кінематографи, в яких висвітлюють індійські фільми, все переповнені. Коли публика хоче висловити своє одобрення, свище голосно, що злочатку ошоломлює чужинця. Висловлювати невдоволення не є в звичаю. Глядач обмежується до того, що вдруге не прийде, коли образ не сподобався йому.

Ціни в індійських кінематографах дуже низькі, бо гості самі бідаки. Дорожчі місця майже ніколи не заняті, а в льожах бувають лише чужинці, які заходять туди з цікавости.

Індійці вищих кляс ходять до „европейських" кінематографів, які висвітлюють анґлійські й американські образи. Колиб сюди прийшов Індієць із народу, він усе одно нічого не зрозумів би, не лише наслідком мови, а й тому, що все життя білих людей, їх звичаї, обичаї та почування йому зовсім чужі.

Цікаво, що хоч який кінематограф популярний серед 300-міліонового індійського населення, артисти й артистки „індійського Голівуду" нікому не відомі. Про них не говорять і не пишуть, їх фотографій не поміщують по газетах, публика ними не цікавиться і т. д. Пояснюється це тим, що в Індії актор — парій, нечистий... Приставати з ним, це може лише пошкодити...

Учитель: Назви мені всі кости людської голови.

Ученик: Ах, Боже, я забув, наче мені хто відрізав. А ще вчора я мав їх у голові.

ДО ТИХ, ЩО ВИБИРАЮТЬСЯ НА ЖІНОЧИЙ КОНГРЕС

До Високоповажаних наших американських сестер, представниць на Жіночий Конґрес у Станиславові!

У Вашому переїзді до Краю прохаю Вас, Високоповажані Пані, в імени Жіночого Союзу у Відні, загостити на кілька днів до наддунайської столиці.

Будемо дуже раді, коли в цей спосіб зможемо поділитися спільно своїми враженнями та розважити спільні питання на такий важний зїзд, яким являється наш конґрес.

Оглянення кращих памяток Відня, пізнання своїх і чужих людей, евентуально спільна прогулька в поблизькі гарні віденські околиці, дасть Вам, Дорогі Сестри, змогу, пізнати наше еміґраційне життя та його окруження.

Сподіюся, що це моє прохання знайде щирий відгомін у Вас.

При кінці прохаю ввічливо написати заздалегідь на мою адресу, в якому дні, часі та на котрий залізничий дзвірець Відня прийдете.

В листі подайте нам також, по якому зверхньому знаку зможему Вас у великому здвизі пасажирів на віденському двірці пізнати.

Здоровимо Вас щиро й до побачення у Відні.

За Український Жіночий Союз у Відні:

Софія Максимович, голова,
Oesterreich, Wien, XIII
Diesterweggasse 18/4.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

СТ. ЛУЇС, МО.

На Рідну Школу.

Православна громада св. Володимира переслала до Обєднання $4.20, призначені на Рідну Школу. Цю квоту зібрано на свяченім, яке було влаштоване громадою з нагоди Великодня.

ЛІВЕРПУЛ, Н. Й.

На будову Народного Дому.

Гром. П. Середницький переслав до Обєднання $105 для висилки їх до краю на будову українського народного дому в селі Кінське, Галичина.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Рідну Школу і визвольну боротьбу.

На святі Тараса Шевченка переведено збірку, яка принесла $14.50. Ті гроші прислано до Обєднання з призначенням їх на Рідну Школу і боєву акцію.

Василь Михалюк.

— Як іде бизнес?

— Ах, погано, перестали вже купувати навіть ті, які давніше не платили.

Пан Прибулик помер. Вдовиця сумно плаче та голосить. Пан Шпачок, як добрий сусід, старається потішити її, розважити й кінчить словами:

— Та він мав затовщення серця!

— Так, так, пане Шпачок! — каже вже з полекшою вдовиця.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (103)

За закратовано брамою у кімнаті, котра сусідувала з тою, до якої впав Тарзан, сидів пригноблений чоловік. Це була жертва гніву княгині. „Скоро!" — кричав чоловік, коли Тарзан появився. „Наліво!" Звернувшись на ліво, Тарзан побачив нагло два величезні африканські коти, що скрадалися до скоку.

Тарзан виняв меч. „Як можеш здержати їх до часу, поки я дійду до цеї брами", крикнув чоловік у кімнаті, „то я зможу тебе тут впустити". Ще заки він скінчив говорити, коти кинулися на Тарзана. Саме тоді Комодофльоренсаль упав у кімнату.

У кімнаті над ними Джанцара кинулася до грудей Таляскари, та рабиня піймали її за руку й за хвилю обі впали на землю, одна держачися другої. Вони боролися люто, як дві тигриці в людських тілах. Джанцара кричала: „Рабине, гинь! Ти його не дістанеш!"

Комодофльоренсаль, винявши меч, малощо не впав на другу звірюку. Вона обернулася та скочила в далекий кут. Князь кинувся Тарзанови на поміч і оба вони відогнали першого кота, відступаючи ввесь час взад у безпечне місце. Але в тій хвилі перший звір кинувся на них.